

Nr. 286 *** NIEUWS VAN HER EN DER *** februari 2020
Uitgave van het Afrika-Europa Netwerk. E-mail: cubr@knr.nl
Web: www.afrikaeuropanetwerk.nl

Wat de sprinkhanenplaag in Afrika met klimaatverandering te maken heeft

De plaag van woestijnsprinkhanen is in Kenia de ergste in 70 jaar. In Somalië en Ethiopië was de laatste invasie op deze schaal 25 jaar geleden. De zwermen sprinkhanen lijken inmiddels ook op weg naar Oeganda en Zuid-Soedan, waar door oorlog al veel voedselschaarste heerst. De plaag wordt direct of indirect in verband gebracht met klimaatverandering.

Vast staat dat Oost-Afrika veel meer dan vroeger lijdt onder cyclonen. Voorheen was er één of twee keer per jaar een cycloon. Vorig jaar waren dat er maar liefst acht. Sommige onderzoekers denken dat deze trend zich zal voortzetten. De opwarming van oceanen vergroot de kans op cyclonen. Dat fenomeen doet zich het laatste jaar ook voor in het westelijk deel van de Indische Oceaan. Regenseizoenen duren nu niet alleen veel langer dan vroeger, maar zijn ook heviger. En dat terwijl de regio de laatste twintig jaar juist steeds meer wordt getroffen door aanhoudende perioden van droogte.

De woestijnsprinkhanen leggen hun eitjes in vochtige grond om te voorkomen dat ze uitdrogen. Als er veel regen valt in hun anders droge omgeving beginnen de diertjes zich razendsnel voort te planten. Als de eitjes uitkomen, na vier tot zes weken, hebben ze dankzij de regen overvloedig te eten. Zodra er teveel woestijnsprinkhanen op een plaats zijn en de omliggende gewassen zijn kaalgevreten, gaan ze gezamenlijk op zoek naar meer voedsel elders. Aangekomen op zo'n plaats zetten ze hun snelle voortplantingsgedrag voort.

Een zwerm sprinkhanen kan in één dag een hoeveelheid landbouwgewassen opvreten waarmee zo'n 2500 mensen te voeden zijn. De insecten eten bijna alles, maar hebben een voorliefde voor gierst, rijst, gras, suikerriet en mais. Zij vormen kortom een enorme bedreiging voor de voedselsituatie in de regio. Veel vee van de herders sterft bovendien door gebrek aan gras – wat vervolgens weer zorgt voor armoede onder de veenomaden. Boeren en herders waren juist verrukt over de vele regen die dit jaar grote oogsten voorspelden en meer dan genoeg gras en water voor het vee van de nomaden beloofden.

De FAO schat dat alleen al Kenia, Ethiopië en Somalië zo'n 70 miljoen euro nodig hebben om de plaag aan te pakken. Hoeveel geld straks nodig is voor voedselhulp is nog niet berekend. Een einde van de plaag is niet op korte termijn in zicht. Het zal eerst een paar maanden droog moeten blijven, zodat er minder voeding is voor de woestijnsprinkhanen en ze terugkeren naar hun normale levenswijze. De verwachting is dat de plaag pas in juni onder controle te krijgen is. (Bron: IPS, 17/2/2020)

Economische groei en armoede in Afrika

Zes Afrikaanse landen behoren tot de tien snelst groeiende economieën ter wereld. Dat zijn Rwanda (8,7 procent), Ethiopië (7,4 procent), Ivoorkust (7,4 procent), Ghana (7,1 procent), Tanzania (6,8 procent) en Benin (6,7 procent).

De gemiddelde economische groei in Afrika wordt voor 2019 geschat op 3,4 procent, ongeveer hetzelfde als in 2018. Hoewel de groei stabiel is, is deze minder dan het tienjarige gemiddelde voor de regio (5 procent). De tragere groei is deels te wijten aan de bescheiden expansie van de “grote vijf”: Algerije, Egypte, Marokko, Nigeria en Zuid-Afrika. Deze landen groeiden samen gemiddeld met 3,1 procent, vergeleken met 4 procent voor de rest van de economieën op het continent.

In veel hoofdsteden van Afrika wordt ondertussen gebouwd bij het leven. Overall verrijzen grote betonconstructies. Maar tussen al die betonpaleizen tref je heel wat arme gezinnen aan, op stukken braakliggend land. Ze koken op een open vuurtje van houtresten en leven van wat straathandel. Economische groei leidt niet direct tot armoedebestrijding.

Het nieuwe Wereldbankrapport *Accelerating Poverty Reduction in Africa* (oktober 2019) wijst erop dat grote groepen in kwetsbare situaties verkeren, en door bijvoorbeeld natuurgeweld of geweld door politieke conflicten snel terug kunnen vallen in extreme armoede.

Het rapport wijst ook op de hoge vruchtbaarheidscijfers, d.w.z. de bevolkingsgroei. Een groot deel van de economische groei wordt meteen weer opgegeten, zo zou je kunnen stellen. Een populatie van 50% onder de 19 jaar, waarvan een substantieel deel geen serieus perspectief heeft op werkgelegenheid, stelt een ernstig probleem voor de samenleving.

Ook de rol van natuurlijke rijkdommen wordt belicht. Als een land zich te sterk afhankelijk maakt van de inkomsten daarvan, profiteren de armsten maar zelden. Het rapport constateert dat paradoxalerwijze bestedingen in de domeinen van menselijk kapitaal in deze landen systematisch lager en minder efficiënt gebeuren dan in arme landen die niet kunnen rekenen op deze bronnen. Met andere woorden: de overheden in landen met inkomsten uit natuurlijke rijkdommen beheren de rijkdom slecht.

Een belangrijke factor is tenslotte het lage startniveau in Afrika. De armsten hebben niet de middelen - noch in termen van inkomen, noch van menselijk kapitaal: gezondheid, opleiding - om van de groei te profiteren.

Hoe ontsnappen aan die vicieuze cirkel? Het Wereldbank-rapport biedt heel wat illustraties over specifieke situaties per land en per regio. Steeds moet worden gekeken naar de specifieke context voor bepaalde inzet: meer en beter onderwijs om het menselijk kapitaal te versterken, meer investeringen in productievere landbouw en vooral lokale voedselgewassen, meer gendergelijkheid en vooral beter onderwijs voor meisjes en vrouwen, meer infrastructuur, en meer middelen voor conflictpreventie, om de belangrijkste te noemen.

Om sociale bescherming op niveau te brengen zijn veel middelen nodig. De armste landen hebben die simpelweg niet. Maar in een aantal middeninkomenslanden gaat het om een betere verdeling van welvaart. Dat kan door verhoging van de interne inkomsten. Dat betekent niet enkel meer belasting heffen in het algemeen, maar in het bijzonder ook de inkomsten uit natuurlijke rijkdommen beter beheren. (Bron: MO*, 23/12/2019, IPS, 5/2/2020)